

til at individualisere sine religiøse, kirkelige Begreber og derved gjør det umuligt at slutte Kirken sammen uden i mindre Menigheder; men Forsøget vuffer man jo at gjøre, og da maa man huske paa, at Kirken maa være for- nøiet med, om det skal være, at være lille, men myndig indenfor det Omraade, hvor den er Kirke; taaler den først Protestanter i sin Midte, saa er Kirken forbi. Luther blev jo ikke til det, han blev, efter sin oprindelige Hensigt; han ønskede jo en katholsk Kirkereform, men da han ikke kunde naae den, tog han imod at reformere det kirkelige Liv og gik slet ikke ud paa at skabe en Kirke. Han tog det, han kunde faae, han blev Antipapist, og det, der egentlig er hans Hovedstilling, er en Negation i den kirkelige Udvikling, thi det Positive i Protestantismen har dannet sig lidt efter lidt. Det er mig ikke om at gjøre at undersøge, om det er rigtigt at have en samlet Kirke for hele Staten, eller at have kirkelige Menigheder; min Hensigt er kun at holde fast ved de tilstedeværende Kjendsgjerninger og gjøre gjældende, at denne Lov slet ikke er Andet end et Tegns paa, hvorledes Stillingen i Virkeligheden er. Jeg skal ikke slippe dette Æmne uden at gjøre opmærksom paa, at vi ogsaa meget have fremkaldt den kirkelige Bevægelse — og den gaaer ikke saa lidt ud fra Præsterne selv — derved, at vi have stilt Sognemenigheden fra den kirkelige Menighed. Staten har ikke Menighedspræster, den har Sognepræster, og de ere tilstede, om man vil, i en dobbelt Egenstaa; de ere tilstede som de oplyste Mænd og som Mænd, der i mange forskjellige andre Retninger kunne være til Nytte og Gavn for hele Befolkningen i Sognet, hvortil kommer, at de desuden kunne være der tilstede ved deres specielle Virksomhed som særlig Præst for det, der er en snevrere Menighed i Sognet. Denne Maade at arbejde paa har fremkaldt Sognebaandets Løsning, men dettes Løsning er Begyndelsen til Opgivelsen af den Artikel i Christian den Femtes Lov, der omhandler dette Punkt. Sognebaandets Løsning med hvad dertil hører har fremkaldt Noget, der altid er forekommet mig som et Uvæsen, og det er de reisende Sognepræster. At en saadan Sognepræst mere reiser rundt omkring for at søge

sine Hjerte- og Mandbsbeflægtede i den hele Verden, end han er tilstede i sit eget Sogn, er et overordentlig stort Misbrug, og det burde egentlig ikke taales; men naar det ikke bør taales, og man ved Siden deraf erkjender, at der er en Mangfoldighed af Mænd i et Sogn, der kunne kræve en anden kirkelig Føde end den, den derværende Præst vil hde, saa maa der findes Noget, der kan hde den. Det er ganske rigtigt, at en saadan reisende Præst bliver en Slags praktiserende Læge, men det er jo ogsaa en Sjælesygdom, han skal kurerere. Der er i meget af denne hele Sondring fra det almindelige kirkelige Væsen Noget, der forekommer mig som en sygelig Retning, og den bør tilfredsstilles lige saa godt som enhver anden; der maa komme En og føle de Sjælesyge paa Pulsen, og han maa have Erkjendelse for deres Pulsslag; men hvor skal han komme fra, naar man anerkjender, at det ikke er rigtigt, at Præster reise Landet rundt til Hest eller til Vogns og spørge ved enhver Dør: Er her Noget tilstede, som deler mine Anskuelser? Det bør han ikke gjøre, thi han er betalt for at blive hjemme, og i hans stedlige Virksomhed, i hans rolige Sind og Fremfærd, i det Exempel, han derved giver, ligger maastee den allerbetydeligste Deel af hans gavnlige Virksomhed. Paa den anden Side er det erkjendt, at Menighedens Medlemmer maae kunne søge deres aandelige Hjælp hos andre Personer, og derfor kan jeg ikke nægte, at der savnes et Led for at udfylde den Kløft, som ved selve Lovgivningen for Dieblisset er tilstede. Naar Kirken ikke holder sin ordinerede Præst ved Sognet, saa har den derved beviist, at i den Retning i det Mindste har den opgivet sin Myndighed, og naar den holder ham ved Sognet, og Sognebaandet er løst, men der er tørstende Sjæle rundt omkring, som savne Trøst, og den nægter at ordinere Folk, der kunne reise omkring i Landet og trøste dem, saa har den ikke skyldstgjort, hvad de enkelte Medlemmer kunne fordrø. Saaledes troer jeg, at dette Lovforslag, bragt under alvorlig Overveelse, maastee dog kan afføde, ikke alene noget Godt, men Noget, der paa en vis Maade er en nødvendig Følge af Alt, hvad der er gaaet forud af Udvikling i denne Retning.